

Cursuri universitare

LUIZA NEAGU

Drept financiar și fiscal

Cuprins

ABREVIERI.....	5
TITLUL I. INTRODUCERE.....	13
CAPITOLUL 1. INTRODUCERE ÎN DREPTUL FINANCIAR ȘI FISCAL	15
Secțiunea 1. Aspecte introductive.....	15
Secțiunea 2. Definiția dreptului financiar.....	16
Secțiunea 3. Definiția dreptului fiscal	17
Secțiunea 4. Interdependența dreptului financiar cu dreptul fiscal.....	18
Secțiunea 5. Subiectele raportului juridic fiscal	19
CAPITOLUL 2. PRINCIPIILE APLICABILE DREPTULUI FISCAL	22
Secțiunea 1. Principiile fiscalității	22
Secțiunea 2. Principiul necesității impozitului sau al contributivității	23
Secțiunea 3. Așezarea justă a sarcinilor fiscale.....	25
Secțiunea 4. Buna-credință în dreptul fiscal	27
CAPITOLUL 3. CONTRIBUABILUL	31
Secțiunea 1. Contribuabilul, plătitorul, împuternicitul, reprezentantul fiscal, curatorul fiscal	31
Secțiunea 2. Identificarea contribuabilului	32
CAPITOLUL 4. SISTEMUL BUGETAR	37
Secțiunea 1. Noțiunea de buget public	37
Secțiunea 2. Bugetul general consolidat sau bugetul public național.....	38
Secțiunea 3. Sistemul bugetar.....	39
Secțiunea 4. Componenta bugetelor publice	39
TITLUL II. PRINCIPALELE INSTITUȚII CU ATRIBUȚII ÎN ACTIVITATEA FINANCIARĂ ȘI FISCALĂ.....	41
INTRODUCERE	
ORGANELE STATULUI CU ATRIBUTII ÎN ACTIVITATEA	42
FINANCIARĂ ȘI FISCALĂ	42
CAPITOLUL 1. MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE.....	43
Secțiunea 1. Prezentarea ministerului.....	43
Secțiunea 2. Agenția Națională de Administrare Fiscală.....	44
CAPITOLUL 2. CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI	47
Secțiunea 1. Prezentarea instituției Curții de Conturi.....	47
Secțiunea 2. Autonomia Curții de Conturi.....	49
CAPITOLUL 3. AUTORITATEA DE SUPRAVEGHERE FINANCIARĂ.....	51
Secțiunea 1. Atribuțiile ASF	51
Secțiunea 2. Funcțiile ASF	52

CAPITOLUL 4. BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.....	54
Secțiunea 1. Independența BNR	54
Secțiunea 2. Obiectivele BNR	56
CAPITOLUL 5. AJUTORUL DE STAT ȘI AJUTORUL <i>DE MINIMIS</i>	61
TITLUL III. MONEDELE	65
CAPITOLUL 1. SCURT ISTORIC PRIVIND APARIȚIA MONEDEI	67
Secțiunea 1. Monedele metalice	67
Secțiunea 2. Banii de hârtie	69
Secțiunea 3. Conceptul și semnificația euro	69
CAPITOLUL 2. UNIUNEA MONETARĂ	72
Secțiunea 1. Uniuni monetare istorice în Europa	72
Secțiunea 2. Istoria cooperării monetare.....	78
Secțiunea 3. Scurt istoric al creării Uniunii Monetare.....	81
Secțiunea 4. Etapele constituirii uniunii monetare	82
TITLUL IV. CREANȚELE FISCALE	89
CAPITOLUL 1. ASPECTE GENERALE PRIVIND CREANȚELE FISCALE.....	91
Secțiunea 1. Aspecte introductive privind creanțele fiscale.....	91
Secțiunea 2. Colectarea creanțelor fiscale	93
Secțiunea 3. Radierea persoanei fizice care a desfășurat activități economice în mod independent.....	97
Secțiunea 4. Anularea creanțelor fiscale	98
CAPITOLUL 2. STINGEREA CREANȚELOR FISCALE PRIN PLATĂ ȘI COMPENSARE	100
Secțiunea 1. Stingerea creanțelor fiscale prin plată	100
Secțiunea 2. Stingerea creanțelor fiscale prin compensare	103
CAPITOLUL 3. STINGEREA CREANȚELOR FISCALE PRIN DAREA ÎN PLATĂ.....	105
Secțiunea 1. Noțiunea de dare în plată.....	105
Secțiunea 2. Conversia în acțiuni a obligațiilor fiscale.....	107
CAPITOLUL 4. STINGEREA CREANȚELOR FISCALE PRIN EXECUTARE SILITĂ	109
Secțiunea 1. Particularități ale executării silite de drept comun și ale executării silite a creanțelor fiscale	109
Secțiunea 2. Executarea silită împotriva veniturilor bugetului general consolidat.....	111
Secțiunea 3. Executarea silită împotriva unei asocieri fără personalitate juridică.....	112
Secțiunea 4. Titlul executoriu	112
Secțiunea 5. Începerea executării silite.....	114

Secțiunea 6. Executarea silită a bunurilor mobile.....	115
Secțiunea 7. Suspendarea executării silite	117
Secțiunea 8. Încetarea executării silite și ridicarea măsurilor de executare silită	119
Secțiunea 9. Cheltuielile de executare silită	120
CAPITOLUL 5. PĂRȚILE ÎN PROCEDURA DE EXECUTARE SILITĂ	122
Secțiunea 1. Creditorul și debitorul	122
Secțiunea 2. Organul fiscal, organ de executare silită al statului.....	122
Secțiunea 3. Martorii	126
Secțiunea 4. Terții în executarea silită	126
CAPITOLUL 6. MĂSURILE ASIGURĂTORII.....	128
Secțiunea 1. Noțiunea măsurii asigurătorii	128
Secțiunea 2. Poprirea asigurătorie	129
Secțiunea 3. Sechestrul asigurător	131
Secțiunea 4. Ridicarea măsurilor asigurătorii.....	132
CAPITOLUL 7. CONTESTAȚIA LA EXECUTAREA SILITĂ.....	133
Secțiunea 1. Prezentarea succintă a contestației la executarea silită	133
Secțiunea 2. Formele contestației la executare silită	133
CAPITOLUL 8. PRESCRIȚIA ȘI PERIMAREA	136
Secțiunea 1. Prescripția dreptului de a cere executarea silită și a dreptului de a cere restituirea.....	136
Secțiunea 2. Perimarea executării silite a creanțelor fiscale	140
TITLUL V. IMPOZITELE ȘI TAXELE	141
CAPITOLUL 1. ASPECTE INTRODUCATIVE PRIVIND IMPOZITELE.....	143
Secțiunea 1. Aspecte istorice	143
Secțiunea 2. Definiția impozitului	143
Secțiunea 3. Acordarea de avantaje fiscale în impozitare.....	147
Secțiunea 4. Caracteristicile impozitului	152
Secțiunea 5. Clasificarea impozitelor	152
Secțiunea 6. Aspecte privind plata și calculul impozitelor, taxelor și contribuțiile sociale obligatorii	155
CAPITOLUL 2. IMPOZITUL PE PROFIT	157
Secțiunea 1. Aspecte generale privind impozitul pe profit	157
Secțiunea 2. Cota de impozitare	159
Secțiunea 3. Determinarea impozitului pe profit.....	161
Secțiunea 4. Amortizarea fiscală.....	165
Secțiunea 5. Pierderile fiscale.....	167
Secțiunea 6. Aspecte fiscale internaționale.....	168

CAPITOLUL 3. IMPOZITUL PE VENITURILE MICROÎNTRERINDERILOR.....	173
Secțiunea 1. Definiția microîntreprinderii	173
Secțiunea 2. Caracterul opțional al impozitului pe veniturile microîntreprinderii	174
Secțiunea 3. Cota și determinarea impozitului	175
 CAPITOLUL 4. IMPOZITUL PE VENIT	178
Secțiunea 1. Veniturile supuse impozitării pe venit	178
 CAPITOLUL 5. IMPOZITUL PE VENITURILE OBȚINUTE ÎN ROMÂNIA DE NEREZIDENȚI ȘI IMPOZITUL PE REPREZENTANȚE.....	181
Secțiunea 1. Veniturile obținute în România de nerezidenți	181
Secțiunea 2. Veniturile obținute în România de reprezentanțe	182
 CAPITOLUL 6. IMPOZITE ȘI TAXE LOCALE	184
Secțiunea 1. Impozitul pe clădiri și taxa pe clădiri	184
Secțiunea 2. Impozitul pe teren și taxa pe teren	192
Secțiunea 3. Impozitul pe mijloacele de transport	193
Secțiunea 4. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate	196
Secțiunea 5. Impozitul pe spectacole	197
Secțiunea 6. Taxele speciale	198
Secțiunea 7. Alte taxe locale	198
 CAPITOLUL 7. TAXA PE VALOAREA ADĂUGATĂ	200
Secțiunea 1. Noțiunea de TVA	200
Secțiunea 2. Dreptul de deducere a taxei pe valoarea adăugată	201
 CAPITOLUL 8. ACCIZELE	204
Secțiunea 1. Noțiunea și reglementarea accizelor.....	204
Secțiunea 2. Clasificarea accizelor	204
Secțiunea 3. Scopul instituirii accizelor.....	206
Secțiunea 4. Particularități ale accizelor	207
Secțiunea 5. Antrepozitul fiscal și noțiuni conexe	210
Secțiunea 6. Accizele nearmonizate.....	214
 CAPITOLUL 9. CONTRIBUȚIILE DE ASIGURĂRI SOCIALE	216
Secțiunea 1. Sistemul asigurărilor sociale de stat	216
Secțiunea 2. Contribuții sociale obligatorii.....	216
 CAPITOLUL 10. TAXELE JUDICIARE DE TIMBRU	222
Secțiunea 1. Reglementarea și stabilirea taxelor judiciare de timbru	222
Secțiunea 2. Controverse juridice privind taxele judiciare de timbru.....	223
Secțiunea 3. Scutirea autorităților publice de la plata taxelor judiciare de timbru	224

TITLUL VI. ACTELE ADMINISTRATIVE FISCALE	227
CAPITOLUL 1. ACTELE ADMINISTRATIVE FISCALE.....	229
Secțiunea 1. Definiția actului administrativ fiscal	229
Secțiunea 2. Conținutul și motivarea actului administrativ fiscal.....	229
Secțiunea 3. Comunicarea, opozabilitatea și nulitatea actului administrativ fiscal	231
Secțiunea 4. Anularea, desființarea sau modificarea actului administrativ fiscal	233
Secțiunea 5. Soluția fiscală individuală anticipată și acordul de preț în avans.....	234
Secțiunea 6. Îndreptarea erorilor materiale din actul administrativ fiscal	238
CAPITOLUL 2. CONTESTAȚIA ÎMPOTRIVA ACTELOR ADMINISTRATIVE FISCALE.....	239
Secțiunea 1. Noțiunea de contestație fiscală.....	239
Secțiunea 2. Procedura recursului grațios.....	240
Secțiunea 3. Natura juridică a contestației.....	241
Secțiunea 4. Obiectul, forma și conținutul contestației	242
Secțiunea 5. Depunerea contestației la organul incompetent.....	244
Secțiunea 6. Competența de soluționare a contestațiilor. Decizia de soluționare	244
Secțiunea 7. Soluționarea contestației	245
Secțiunea 8. Suspendarea executării actului administrativ fiscal	248
Secțiunea 9. Comunicarea deciziei și calea de atac	249
Secțiunea 10. Reexaminarea deciziei de soluționare	251
TITLUL VII. CONTROLUL FINANCIAR PUBLIC ȘI CONTROLUL FISCAL	253
CAPITOLUL 1. CONTROLUL FINANCIAR	255
CAPITOLUL 2. CONTROLUL FISCAL	259
Secțiunea 1. Aspecte introductive privind controlul fiscal	259
Secțiunea 2. Inspecția fiscală.....	259
CAPITOLUL 3. EVAZIUNEA FISCALĂ	269
Secțiunea 1. Fenomenul evaziunii fiscale.....	269
BIBLIOGRAFIE	275

LUIZA NEAGU

Drept financiar și fiscal

Universul Juridic
București
-2025-

Capitolul 1

INTRODUCERE ÎN DREPTUL FINANCIAR ȘI FISCAL

Secțiunea 1

Aspecte introductive

1.1. Apariția și evoluția *finanțelor publice* sunt strâns, chiar indisolubil, legate de existența unei organizări de tip statal și de utilizarea banilor ca etalon de valoare, precum și a formelor valorice de realizare și repartitie a produsului social¹. Prin urmare, un element constatat în evoluția finanțelor publice este asocierea acestora cu statul, iar din acest motiv finanțele publice sunt caracterizate – în principal – ca relații sociale referitoare la formarea și întrebuințarea fondurilor bănești care se acumulează (se concentrează) în bugetele publice și se utilizează pentru satisfacerea nevoilor generale ale societății. Așadar, expresia *finanțe publice* este asociată cu statul (ori cu alte entități de drept public) în legătură cu resursele, cheltuielile, împrumuturile și, respectiv, datoria acestora².

1.2. În domeniul juridic întâlnim și noțiunea de *finanțe private*, dar acestea nu prezintă interes pentru disciplina noastră. Cu toate acestea, vom prezenta succint și această noțiune, precum și diferențele dintre cele două noțiuni.

Finanțele private reprezintă resursele financiare, veniturile și cheltuielile persoanelor fizice și juridice private, care urmăresc interesul personal sau profitul. Exemplu: bugetul unei întreprinderi (S.R.L.³), bugetul personal al unei familii, investițiile private etc.

Diferențe esențiale între finanțele publice și cele private:

criteriu	Finanțe publice	Finanțe private
 Scop	Satisfacerea interesului public	Obținerea profitului sau bunăstării personale
 Surse de venit	Impozite, taxe, contribuții, împrumuturi publice	Vânzări, salarii, dividende, economii
 Subiecte implicate	Statul, autorități publice	Persoane fizice, firme, ONG-uri ⁴
 Documente de gestiune	Bugetul public (de stat, local, asigurări)	Buget personal, bilanț contabil, cashflow

¹ A se vedea și, cu privire la istoricul finanțelor publice: I. Văcărel, F. Bercea, G.D. Bistriceanu, G. Angheliescu, M. Bodnar, T. Moșteanu, F. Georgescu, *Finanțe publice*, ed. a 4-a, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2003, pp. 32-35; E. Dout, *Finances publiques (Finances communautaires, sociales et locales)*, Preses Universitaires de France, Paris, 1999, pp. 4-34.

² M.Șt. Minea, C.F. Costaș, *Dreptul finanțelor publice*, vol. I, *Drept financiar*, ed. a 3-a, rev., Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 15.

³ Societatea cu răspundere limitată, constituită conform Legii societăților nr. 31/1990, republicată în M. Of. nr. 1066 din 17 noiembrie 2004.

⁴ Organizații nonguvernamentale.

Criteria	Finanțe publice	Finanțe private
 Control	Parlament, Curtea de Conturi, ministere	Administrator, acționari, auditori privați
 Deficit	Acceptabil în limite controlate	De regulă, nedorit (înseamnă pierdere)
 Reglementare	Dreptul public. Legea finanțelor publice, Codul fiscal etc.	Dreptul privat. Contracte private, legislație civilă/comercială
 Caractere ale deciziilor	Impuse (prin lege)	Libere, voluntare

Deși finanțele publice și cele private urmăresc scopuri diferite, primele urmărind interesul colectiv, iar celelalte interesul individual, ele funcționează interdependent și trebuie administrate eficient pentru o economie sănătoasă. Spre exemplu: implementarea unei noi taxe sau a unui nou impozit afectează finanțele private (costurile unei firme, resursele financiare ale unei familii); o recesiune în sectorul privat scade încasările statului (finanțe publice); sau investițiile publice reprezintă un factor de stimulare a economiei private (efect multiplicator).

Secțiunea 2

Definiția dreptului financiar

În doctrină, dreptul financiar a primit mai multe definiții, spre exemplu:

- Dreptul financiar denumește ansamblul normelor juridice care reglementează, în regim de drept public, constituirea, gestionarea și utilizarea resurselor financiare ale instituțiilor publice, precum și controlul financiar de interes public¹.
- Totalitatea actelor normative care reglementează relațiile de constituire, repartizare și utilizare a fondurilor bănești ale statului, colectivităților locale și instituțiilor publice, în interesul realizării scopurilor socioeconomice ale societății².
- Ansamblul normelor juridice care reglementează obținerea, administrarea și utilizarea fondurilor publice, precum și controlul acestor operațiuni de obținere, administrare și utilizare a fondurilor publice constituie nucleul principal al unei ramuri distincte a dreptului public³.

În ceea ce ne privește, ne însușim definiția conform căreia *dreptul financiar reprezintă totalitatea normelor juridice care reglementează relațiile de constituire, repartizare și utilizare a fondurilor bănești ale statului și ale instituțiilor publice, destinate satisfacerii nevoilor socioeconomice ale societății; de asemenea, el cuprinde normele juridice prin care*

¹ I.M. Costea, *Drept financiar. Note de curs*, ed. a 7-a, rev. și adăug., Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 3.

² F.L. Ghenea, *Drept financiar și fiscal. Manual practic*, Ed. Pro Universitaria, București, 2020, p. 14.

³ S. Gherghina, *Drept financiar public*, ed. 3, Ed. C.H. Beck, București, 2022, p. 1.